

Izhaja v Trstu vsak
= petek popoldne =
Uredništvo in upravnništvo
ulica Boschetto št. 5. II. nad.
= Telefon št. 1570 =

Delavski List

Posamezna številka
= 6 vin. =
Inserati po dogovoru.
Naročnina za celo leto
4.20 K., pol leta 2.10 K.,
četrt leta 1.05 K. - Ino-
zemstvo več poština.

Glasilov slovenskih socialistov na Primorskem.

Tržaško slovensko šolsko vprašanje.

Voditelji tržaškega narodnjakarstva se grozno jeze vsikdar, kadar se dotakne tržaškega slovenskega šolskega vprašanja kakšna druga stranka, ki se ne imenuje narodna. Mi razumemo zakaj se narodnjakarji jeze. Pol stoletja rešujejo ti patentirani narodni zastopniki tržaško slovenstvo. In zaradi njih bi bili tržaški Slovenci še danes tam kjer so bili pred petdesetimi leti. Mi smo že večkrat povedali in dokazali, da vse delovanje narodnjakov ni vredno piškavega oreha. Kdor ne verjame in ni rahločuten, naj jih pa javno naprosi, da mu povedo, kaj so neki naredili v korist slovenskemu ljudstvu v Trstu. Pa jih bo videl v kaki zadregi bodo brskali po zgodovini svojega petdesetletnega *nesebičnega delovanja*. Svojo lenobo in nezmožnost s katero so se odlikovali zlasti v poslednjih 25. letih, bodo pa kar skrivali pod plašč tržaškega slovenskega šolskega vprašanja. Zato se pa jeze, ako jim hoče kdo vzeti tisti plašč, s katerim so celih 25 let slepili tržaške Slovence. In kaj bi potem narodnjakarji, ko bi se rešilo to vprašanje? Za njih je to vprašanje ravno toliko, kolikor italijansko vseučilišče za italijanske nacionalce. Izrabljajo ga v egoistične strankarske svrhe. Ko smo pisali članke o slovenskem vseučilišču, smo povedali, da mi ne moremo in da tudi ne bomo podpirali takih nastopov posameznih strank za celokupna kulturna vprašanja, ako so nastopi nalašč zato vpriporjeni, da se naredi iz kulturnih politična vprašanja. Še bolj zoprno je ako kakšna stranka izrablja kulturno vprašanje v svoje sebične strankarske koristi. In pot, po kateri so tržaški narodnjakarji reševali tržaško šolsko vprašanje celih 25 let, je pot, po kateri hodijo navadno vse stranke, kadar hočejo izrabljati važno splošno vprašanje v svoje strankarske namene. Ako bi bili tudi mi hodili po tisti poti, po kateri so hodili narodnjakarji, bi si morali sami sebi očitati to, kar danes očitamo njim.

In zakaj je bila pot zgrešena? In zakaj so narodnjakarji vedeli, da ne hodijo pravo pot? Na podlagi obstoječega šolskega zakona ne more danes nihče, niti vlada, prisiliti tržaške občine, da bi dala tržaškim Slovincem potrebnih ljudskih šol. To je prižal tudi dr. Rybař sam na seji odbora za slovenske šole, ki je bil izvoljen na shodu, ki se je vršil na vrtu konsumnega društva pri Sr. Jakobu.

Na podlagi sedanjih zakonov, ni mogoče prisiliti vlade, da bi dala tržaškim Slovincem potrebnih ljudskih šol.

To je tudi prižal dr. Rybař na seji rečnega odbora.

Iz tega je tedaj jasno, da dokler ni bil Trst v mestnem svetu in državnem zboru zastopan po osehah, ki samo zaradi narodnega sovraštva bi se bile v tem vprašanju ozirale več na zakone nego na resnične potrebe, ne bi bilo tržaškim Slovincem nikdar mogoče — po obstoječih zakonih — priti do slovenskih šol. Kajti ne smemo pozabiti, da ako bi bil prej Trst zastopan po osehah iz močne stranke, ki ne bi bila sovražna tržaškim Slovincem, bi bila vlada še prej naredila to (kar je navsezadnje malo) kar je naredila sedaj.

Vspričo tega dejstva preostanejo pošteni stranki na razpolago samo dve poti. Prva in glavna pot je ta, da se spremeni zakon po katerem bi bil zagotovljen kulturni razvoj vsem narodom, po katerem ne bi bilo mogoče zatirati manjšin in jim odrejati tudi najvitalnejših kulturnih sredstev. Treba bi bilo uvesti narodno avtonomijo. V Avstriji je pa socialistična stranka edina odkritosrečna prijateljica narodne avtonomije. In ako hočejo Slovenci priti do popolnih svojih pravic ne samo v Trstu ampak povsod kjer so v manjšini, se morajo pridružiti socialni demokraciji. V vseh delovnih zborih in mestnih svetih v Avstriji vladajo danes po večini konservativne stranke, ki s vsemi silami branijo in bodo

branile sedanje zakone potom katerih odrekajo lahko proletarijatu in manjšinam vse, kar ni všeč tem vladajočim večinam. In državni zbor je sestavljen po večini iz konservativnih elementov, ki nasprotujejo uvedbi narodne avtonomije.

Brez narodne avtonomije bodo manjšine zastopnj pričakovale pravic. In samo na podlagi narodne avtonomije, na podlagi popolnega sporazumljenja med vsemi narodi, je mogoče resno in temeljito rešiti vprašanje slovenskih šol v Trstu. Ne smemo nikdar pozabiti, da Slovenci niso zatirani samo v Trstu in da Slovenci nismo sami zatirani. Povsod drugod trpe manjšine enake krivice katere je treba odpraviti. — Narodno vprašanje je povsod na tapetu. Reševati ga v Trstu in samo za Trst, se pravi krpati, ne da bi se zakrpal. Da bo pa mogoče priti do narodnega sporazumljenja, na podlagi katerega je edina rešitev manjšin od zatiranja, je treba poslati v parlament zastopnike takih strank, ki so resnične prijateljice narodne enakopravnosti in ki so dosedaj pokazale, da imajo trdno voljo rešiti narodno vprašanje. Kot tako se je pa pokazala samo naša socialistična stranka. Po tej poti smo hodili in hodimo še danes, ker vemo da je prava. Težavna je pa samo zaradi tega, ker je meščansko narodnim strankam ležeče na tem, da se še nadalje ohranijo narodnostni boji po katerih slepijo ljudstvo in vsled katerih jim je mogoče izrabljati ljudstvu priljubljena in potrebna kulturna vprašanja.

Dokler imamo tedaj v Avstriji zakone po katerih ni mogoče prisiliti tržaške občine, da bi dala Slovincem potrebnih šol, je treba, ako se hoče šole imeti, ali spremeniti zakon ali pa — in to je druga pot — delati na to, da bo Trst zastopan v mestnem svetu in državnem zboru po zastopnikih strank, ki niso sovražne pravičnim zahtevam Slovincem in ki se bodo pri reševanju šolskega vprašanja, ozirale na faktučne potrebe in ne na zastarele zakone. In kaj so naredili narodnjakarji v tem oziru? Ravno narobe. Na Dunaju se družijo slovenski zastopniki s strankami, ki že v programu nasprotujejo narodni avtonomiji. V Trstu pa delajo narodnjaki na vso moč, da bi preprečili napredek socialni demokraciji, ki je od obstoječih strank edina, ki se je izjavila za slovenske šole t. j. edina, ki kljub zakonom priznava opravičenost te naše zahteve. Smešno bi bilo če bi rekli, da smo postali socialni demokratje in da hočemo vedno biti složni z bratsko italijansko socialistično stranko samo zato, da na ta način pomagamo uresničiti zahtevo po slovenskih šolah. Le spoznali smo tudi da samo po programu socialne demokracije in zaradi lojalne bratske složnosti je mogoče za sedaj rešiti to vprašanje Slovincem v prilog.

(Dalje prih.)

Polemika z liberalci.

V.

Precej uvodoma, ko smo začeli pisati polemiko z liberalci, smo povedali, da je stvarna polemika s slovenskimi liberalci težavna. In sicer težavna ne zato, kakor da hočemo polemizirati z njimi o problemih, katerih bi mi ne razumeli, ampak zgolj zato, ker je nevednost in omejenost liberalcev v znanstvenih vprašanjih ravnotako velika, kakor njih publika ošabnost. Videli smo pa še en razlog, ki otežuje polemiko z liberalci: ako jim lepo in prijazno razpravljaj o stvari, katere se polemika tiče, pa se ti naenkrat začudijo, češ, saj nisva začela govoriti o beli barvi, nego o črni!

Stopili smo pred novim letom nekoč upravi narodnega podjetja pri Jelenu v Gorici na narodno nogo zavoljo nemščine, ki se je po nepotrebnem šopirila na takratnih vojaških koncertih. In „Soča“ — ne da bi priznala napako očitano narodnemu podjetju, je odgovarjala tako, da je začela razmotrivati o — dobičku, ki ga puščajo oficirji trgovcem in o brtnikom v Gorici. Kakor da bi bili v tisti notici mi trdili,

da imajo trgovci ali oficirji s tem dobičkom kaj opraviti!

Za takšno polemiko — priznavamo radi — je treba precej zonglerstva in virtuoznosti. Ampak vsled tega še ne postane stvarna taka polemika.

In pred kratkim smo doživeli zopet podoban slučaj.

Pisali smo o predavanjih, ki so jih gorški liberalci končno začeli prirejati, prisiljeni od socialističnega in klerikalnega dela na polju populariziranja vede in znanosti. Vkljub temu, da nas je veselilo, da smo primorali liberalce, da so premagali svojo lenobo in šli predavat, bi mi o teh predavanjih ne bili pisali ne hudega ne slabega, da nas ni vzpodbodla naravnost izzivajoča reklama in baharija v „Soči“. Ker je „Soča“ predavanja pri Jelenu primerjala z vseučiliškimi ekstenzijami v Berlinu, Pragi in drugod, smo jih i mi začeli primerjati. In če je naša primera pokazala drugačne posledice, tega nismo krivi mi, nego predavatelji.

Govorili smo podrobneje o predavanjih dra. Puca, ki so obravnavala socialne teorije in gibanje od prvih početkov pa do Marxa. Izrekli smo kratko, a opravičeno kritiko o prvih dveh predavanjih, ne da bi se dotikali ničesa postranskega. O drugih predavanjih niti nismo mislili govoriti, ker nismo imeli prilike jih poslušati.

In kaj odgovarja predavatelj in popularizator vede in znanosti dr. Puc na našo kritiko? Konstatira, da je tako dolgočasno čital svoje prepisano predavanje, da so poslušalci — *dremali*. Zdi se nam, da je dr. Puc s tem izrazil jako ostro — samokritiko . . .

In potem se norčuje — iz imena sodr. dr. Dermota, katero skuša spreminjati na različne duhovite načine. Očitali smo omejenemu popularizatorju vede in znanosti, da je njegovo predavanje, oziroma čitanje, bilo konglomerat, v katerem ni bilo nič notranje zveze.

Odgovora, da nimamo prav, predavatelj ni niti poskusil. Očitali smo mu, da ni niti omenjal krščanstva med socialnimi gibanji. Tudi to očitanje je prezrl molče.

Očitali smo mu, da je prepovršno obdelal utopiste.

Niti nato nič odgovora.

Rekli smo, da ne ve, kdaj se kdo sme imenovati kapitalist, ali proletarec. Da se ne moremo strinjati s tem, če kdo govori, da so že med starimi Egipčani bili kapitalisti, ali če kdo trdi, da so že rimski cesarji imeli opraviti s proletarijatom, ki ga poznamo dandanes. — Vsak, komur niso *principijelna* vprašanja iz nacionalne ekonomije in iz zgodovine socialnih ved popolnoma neznana, mora vedeti, da se o proletariatu in o kapitalistih opravičeno more govoriti *šele v dobi vlade kapitalistnega gospodarskega sistema*. Mora vedeti, da denar ali bogastvo samo ne napravi še kapitalista, niti beda sama že proletarca.

In kdo tega ne ve? Popularizator vede in znanosti v Gorici pri Jelenu. Kajti če bi vedel, bi se na naš očitke branil stvarno in se ne bi skušal izmuzniti nam iz rok s praznimi besedami in z duhovitostmi, ki jih perhorescira celo „Slov. Narod“.

Zahtevali smo od dra. P. tudi jasnosti glede teorij merkantilistov in fiziokratov. Seveda smo se všteli in zaman pričakovali stvarnega odgovora; kajti popularizator vede in znanosti nam jasnosti ne more podati, ker je sam pogreša.

Višek socialne teorije in socialnega gibanja pa smo dosegli na zadnjem predavanju. Predavatelj nam je namreč zatrjeval, da so indirektno ali direktno potomci Marxovih naukov tudi *narodni delavci*. Poper je hud, ampak le za N. D. O. in za tiste, ki to verjamejo!

Naj nihče ne misli, da smo zaradi predavateljeve osebe napisali vse to! Zgolj to nas na celi stvari zanimlje, da so se celo liberalci na Goriškem začeli pečati s socializmom. In če opažamo to veselo dejstvo, je dolžnost nas soc. demokratov, da

jim kažemo pravo pot, da ne zabredejo. Kakor kaže današnji slučaj, je to popolnoma umestno. Zlasti če nam preti nevarnost, da se v prihodnji sezoni predavanj začnejo razlagati Marxove teorije! Ta razlaga vtegne šele biti — liberalna . . .

Liberalna napredna stranka in socializem.

(Dalje).

Narodno napredna stranka pod vodstvom dra. Ivana Tavčarja je torej dejansko buržoazijska stranka. Moramo pa tudi postaviti, da ne gre za zavedne buržoazije v nemškem, angleškem in francoskem zmislju, marveč so vsi ti buržoaziji povečem kmečki sinovi, ki so si s pridnostjo, varčnostjo ali srečo pridobili nekoliko premoženja, ali potom študij uglednega položaja. Svetske izobraženosti in uglaženosti velikomestnega buržoazijca se seveda na njih ne more mnogo iskati. Posameznim se pozna še prav dobro kmečki kveder. V tej smeri bi lahko imenovali vse te slovenske buržoazije ali parvenuje ali pa geldprotze. Nočemo premalo uvaževati tega dejanskega položaja v našem političnem življenju in tudi nočemo trditi, da je ta del prave liberalne stranke docela premagano stališče. Nasprotno trdimo, da bo prava liberalna buržoazijska frakcija med Slovenci še dolgo držala, ker izvira iz dejanskih socialnih razmer, če tudi so še tako malenkostne.

Nekoliko naprednejša je frakcija, katero predstavlja ime Ivan Hribar, frakcija, ki je najbolj slična narodni stranki v Trstu pod vplivom dra. Gregorina. V bistvu je tudi ta stranka liberalna. Zagovarja gospodarski razvoj potom, rečimo malega kapitalizma, docela svoboden razvoj male in srednje industrije in trgovine, ne gleda na delavstvo in kmeta. Skuša se sicer pospevati v združevanje večjega kapitala, manka pa za to predpogoja: po eni strani špekulativne moči, po drugi strani pa je skoraj ves kapital v rokah prej imenovane buržoazijske frakcije. Ta frakcija drži svoj mošnjiček precej tesno zavezan ravno s stališča, ki smo ga poprej povedali. Da bi se udeleževali pri industrijalnih podjetjih, o tem po socialnih in splošnih nazorih niti ni misliti. Saj je to ena najžalostnejša stran našega javnega in gospodarskega življenja na Slovenskem, da se akumulativnega kapitala iz rok buržoazije ne more skupiti. V tem tiči vsa gospodarska zaostalost in neorganiziranost! V tem je tudi največji greh buržoazijske stranke dr. I. Tavčarja!

Temu nasproti je Ivan Hribar „čisti“ narodnjak, pravi predstavitelj narodnjaških boriteljev za slovenske ulične napise, slovenske pečate, slovenske uradnike itd. Bil je tudi središče entuzijazma dne 20. sept. 1908 v Ljubljani. Za njim stoji še vedno entuzijazem ljubljanske — malomeščanske mase. V velikem nasprotju s soprvakom drjem. Ivanom Tavčarjem, je od prvega svojega nastopa obrnil pozornost na gospodarsko življenje, in dejansko ima Ljubljana njemu mnogo zahvaliti, da postaja „moderno mesto“. Ivan Hribar je tudi pogled dra. Gregorina pravi iskreni predstavitelj avstrijskega panslavizma, sedaj rečimo neoslavizma. Predvsem gredo njiju simpatije za narodom češkim, hrvaškim in ruskim. Karakteristično je za obadva zaupanje v mogočni ruski narod. Kljub vsemu neoslavizmu velja obema geslo: „ex oriente lux“. Barbarske ruske razmere so za oba nevidne ali pa židovske izmišljotine. Politični princip je prav težko zaslediti tudi pri delovanju Ivana Hribarja, kajti njegovo narodnjaško dolo je dejansko le boj za jezikovne drobtine in gospodarsko delo za razvoj srednjega stanu. Menda bi bil v zadregi, ako bi od njega zahtevali politično konfesijo! Klerikalec ni, dasi bi z njimi paktiral, kadar gre za ulične in kake druge napise. Najbolj gotovi smo, da ni socialist. Ker se ves svetovni razvoj vsaj sedaj giblje v smeri socializma, moramo izključiti, da je napreden. Ni nazadnjaški kakor soprvak dr. Ivan Tavčar, ki se opira še

na zastareli liberalizem in buržoazijstvo, ker odklanja večalimanj od sebe čisti liberalizem, se pa ogiblje jasnemu odgovoru, ker mu zadošča zastava narodnjaštva.

Nov pojav je pridružitve narodno radikalnih mladih. Sicer „Slovenec“ docela prav poudarja, da je dr. Žerjav, duhovni voditelj narodnoradikalne struje, prvi plačani agitator narodno napredne stranke. Ga pa premalo uvaža, ker je dr. Žerjav dejansko delavna in nadarjena moč in je od njega pričakovati, da organizira gospodarsko in politično delo v naprednejšem zmišlu, t. j. v smeri socijalizma, četudi ne mislimo v smeri socijalnodemokratske stranke. Vsaj trdimo to, sodeč ga po dejanjih, dokler je bil načelnik narodnoradikalne omladine. Stremel je z delom in z mislijo prav po poti modernega socijalizma. Smatramo torej njegov vstop v narodno napredno stranko za pridobitev in pričakujemo od njega, da prelevi narodno napredno stranko po imenu, v dejansko slovensko napredno stranko. — Napredno stranko imenujemo namreč ono stranko, ki hodi v smeri razvoja, v dani dobi in v danem narodu, imajoč pred očmi splošno evolucijo človeške družbe. Od dr. Žerjava vsaj to vemo, da se je nekaj učil, da nekaj pozna modernega ekonomičnega, socijalnega in političnega dela.

Na Štajerskem so stari predstavitelji narodne stranke stopili v zaslužni pokoj. Med mladimi manjka vidne osebe. Zaradi tega je težka sploh kaka sodba. Večalimanj se naslanja narodna napredna stranka na Štajerskem na ono na Kranjskem.

Druge razmere in skoraj bi lahko rekli, drugi živelj pa daje narodni napredni stranki v Trstu tudi posebno smer. Do nedavna, recimo do leta 1900 se je imenovalo tržaške narodnjake solzarje, ker so pri vsaki priliki poudarjali svoj žalosti položaj proti premoči italijanstva in pod gnetenjem krivične avstrijske vlade. Spadali so kakor „tužna“ Istra in „tužni Korotan“ med „zatirane“ obmejne Slovence. Vse politično delo je bilo dejansko protest teh narodnjakov iz solzne doline proti krivicam, ki se gode slovenstvu v Trstu. — Ugodne svojega položaja za organiziranje velike trgovine za celo Slovensko niso videli, imajoč oprte oči ponižno v tla in bližnjo okolico.

Tržaške deželnozbornske volitve.

Da bodo imeli volilci lepšo priložnost prepričati se ako so upisani v volilnih listah, je naša stranka otvorila sledeče

reklamne urade:

Za I. mestni okraj (Sv. Vid) v gostilni Gobec, ulica de Fin št. 14.

Za II. mestni okraj (Staro mesto) v ulici Malcantan št. 16. I. nad.

Za III. mestni okraj (Novo mesto) v upravnih listah „Il Lavoratore“ ul. Vienna in v kavarni „Trieste“ ul. Belvedere.

Za IV. mestni okraj (Barriera Nuova in Škorklja) v Delavskem domu III. nadst. in v podružnici društva „Ljudski oder“ v ul. Commerciale št. 36.

Za V. mestni okraj (Barriera vecchia in Kjadin) v Delavskem domu III. nad.

Za VI. mestni okraj (Sv. Jakob in Čarbola) v gostilni Gorza ul. S. Giacomo in Monte št. 20 in v ulici del Lloyd šte. 7. pritličje.

V okolici se je pa otvorilo za sedaj sledeče reklamne urade.

Za Rojan v gostilni „International“ v ulici G. Boccacio št. 25.

V Sv. Križu v prostorih podružnice društva „Ljudski oder“.

Na Kontovelju v novi društveni gostilni.

V prihodnjem tednu in sicer počeni od pondeljka naprej bodo tvorjeni naši reklamni uradi še na Greti, v Barkovljah, na Opčinah, v ulici dello Scoglio, pri Sv. Ivanu, v Koloniji, Rocolu in v Škednju. Prostore, kjer bodo ti reklamni uradi, se bo naznanilo pravočasno potom lepakov in v prih. št. „Delavskega Lista“.

Glavni reklamni urad je v Delavskem domu v uredništvu „Del. Lista“ in v tajniških prostorih italijanskega pol. odbora. Vsi uradi so tvorjeni od 6. do 10. ure zvečer, ob nedeljah in praznikih pa od 9. do 1 ure popoldne.

Sodrug! Delavci! Poglejte če ste vpisani in pravilno vpisani v volilnem imeniku. Pazite tudi, da so tudi vaši tovariši vpisani. Kdor ni vpisan ali pa je napačno vpisan naj reklamira, tako tudi naj pove svojim tovarišem naj reklamirajo ako niso

vpisani. Ne pozabite, da kdor ni vpisan v volilnem imeniku, ne bo imel pravice do glasovanja. Zlasti pa priporočamo sodrugom v okolici, da pazijo na to, da dobi vsak naš opravičen volilec volilno pravico. Na delo in kvišku sreca.

Volitve v zavarovalnico zoper nezgode.

Dne 31. t. m. bo volitev delegatov VI. skupine v zavarovalnico zoper nezgode.

Komisija strokovnih organizacij je predložila delavstvu sledeča kandidata:

Prisednik:

Fabro Josip,

delavec v papirnici tvrdke Leykam Josefthal v Podgori pri Gorici.

Namestnik:

Kmet Anton,

mlinar v Idriji.

Prosimo vse zaupnike naj skrbno, da se volitve v delavnicah takoj izvrše. Povsod morajo dati gospodarji delavcem volilni listek, da ga izvoljeni zaupnik podpiše v imenu delavstva ter nanj napiše izvoljena kandidata.

Politični pregled.

Vojna ali mir? To je vprašanje na katero bi radi vsi dobili jasen odgovor. Duhovi so se bili že pomirili in upati je bilo da se spor med Avstrijo in Srbijo konča brez prelivanja krvi. V zadnjih dneh se je pa vse obrnilo na slabše. Avstrijska vlada je izročila srbski vladi jako neugodno spomenico zaradi trgovinske pogodbe. Na to je srbska vlada odgovorila, »da se sklicuje na svojo okrožnico na vevlasti, iz katere okrožnice, da je razvidno, da je razmerje med Avstrijo in Srbijo normalno. Kar se pa tiče trgovinske pogodbe jo je Srbija že lani sprejela postavno. Ako pa avstrijski in ogrski parlament odklonita pogodbo, prosi srbska vlada, da ji Avstro-Ogrska naznani tiste točke, ki jih parlamenta nočeta sprejeti«.

Od tedaj naprej se pa vedno pripoveduje, da poda Avstrija Srbiji kmalu ultimatum in da bodo kmalu govorili kanoni, češ, da je nemogoče prijateljsko razmerje Avstrije s Srbijo ter da bo Avstrija zahtevala, da Srbija razoroži srbske čete na meji. Iz Srbije se poroča, da je tamošnja vlada pozvala pod orožje tudi črno vojsko. Na Dunajski borzi so kurzi močno padli. Prihajajo pa tudi vesti da so se na meji že spopadli avstrijska in srbska prstovoljna četa in da je padlo na obeh straneh več mož.

No mi ne vemo v kolikor je v tem resnice. Položaj se je na vsak način poslabšal in nastala je res nevarnost pred vojno. V Avstriji zmagujejo res elementi, ki hočejo na vsak način vojno, kakor da res ni mogoče priti do sporazuma in kakor da bi bila vojna najlozja stvar. Treba bo pa tudi vprašati ljudstvo kaj poreče nato. Zaradi formule pri aneksiji Bosne in Hercegovine je avstrijsko ljudstvo moralo že dovelj zgubiti, da bi za to formulo morali tudi preletiti kri. Vsekako je upati še vedno, da se bodo duhovi sporazumeli in da se pride do sporazumljenja še ob pravem času.

Srbski socialisti so sklicali po vsej državi shode na katerih so protestirali zoper ščevanje na vojno. Shodi so bili vsi jako dobro obiskani.

V avstrijskem državnem zboru se nadaljuje debata o novineh. Vlada se dela dobro ker misli, da dobi v zbornici vendar večino, ki bo glasovala za kontingent novincev. Pri tem se razpravljata tudi o raznih vložnih nujnih predlogih. Socialistični poslanci uporabljajo to priložnost da pobivajo vlado in vojno. Poslanec sodr. Nemeš je govoril o špijonstvu in o provokatorjih, ki jih policija razpošilja posebno med socialne demokrate. Povedal je, da je policijski ravnatelj v Pragi povabil nekdanj k sebi tajnika češke socialnodemokratske stranke in mu ponujal denarja ako prinese materijala o stranki. Poslanec Renner je imel dolg govor o vprašanju Bosne in Hercegovine. Daszinski je rekel v svojem govoru, da se ne da opravičiti aneksije Bosne in Hercegovine in da se ne bi dalo opravičiti vojne, ki bi iz tega nastala. — Vsak ve — pravi — da pri vojni s Srbijo ne bi pridobili ničesar pa mnogo zgubili. Avstrijsko ljudstvo bi trpelo, bi izkrvavelo in končno bi imelo od tega samo ogromno izgubo.

V prvih dneh je bilo v zbornici nekoliko ropota, pa malo. Slavni Sternberg se je sprl s poslancem Malikom. Hujšega se ni zgodilo.

Ožje volitve v Italiji. V nedeljo dne 14. t. m. so se vršile v Italiji ožje volitve v državni zbor. Tudi pri ožjih volitvah so dosegli ital. sodrugi velik uspeh. Izvoljenih je bilo zopet 12 socialističnih poslancev. Tako da bodo imeli sedaj italijanski sodrugi v zbornici 42 poslancev. Ta uspeh jezi seveda tamošnje konservativce. Poleg tega, so dobili ital. soc. kandidatje v drugih okrajih, kjer niso bili izvoljeni, vseeno veliko število glasov. In vladni listi opozarjajo že sedaj na nevarnost, ki preti vladi in meščanstvu strani socialne demokracije, o kateri pravijo, da napreduje z orjaškimi koraki. Prej so imeli socialisti 26, sedaj pa 42 poslancev. Dani se tedaj! Ljudstvo se začinja zavedati in spoznavati, da je resnična prijateljica ljudstva samo socialna demokracija, ki je nastala iz ljudstva in zaradi ljudstva. Naj bi bil uspeh italijanskih sodrugov v izgled in vspodbudo našim sodrugom zlasti sedaj, ko se bližamo tudi mi tržačani deželnozbornskim volitvam.

Vseh poslancev v italijanski zbornici je 508 in sicer: 313 ministerjalcev, 53 ustavnih opozicijonalcev, 44 radikalcev, 42 socialistov, 25 republikancev, 15 klerikalcev, in 1 krščanski socialc. Od 16 se še ne ve kateri so bili izvoljeni. V opozicijo proti vladi se bodo združili radikali, republikanci, socialisti, nekteri ki se ne štejejo k nobeni stranki in tisti krščanski socialc, ki je duhovnik don Romolo Murri. Ta je prvi in sedaj edini duhovnik, ki bo sedel v italijanskem državnem zboru in se zaradi svojih načel pridruži k svobodni-selnim elementom. Toda vse kaže, da ga papež zaradi tega izobči iz duhovniške službe in iz cerkve sploh. Cerkev vendar ne bo trpela pastirja, ki bi zašel med cerkvene sovražnike.

V ruski Dumi je poslanec Maklakof (od stranke kadetov) predlagal naj bi evropske države storile narediti v Bosni in Hercegovini ljudsko glasovanje, da bi se ljudstvo samo izreklo, pod katerim žeglom da hoče biti.

Domače stvari.

Vsi slovenski sodrugi so vabljeni na važno sejo, ki bo v torek dne 23. t. m. v Delavskem domu ul. Boschetto št. 5. I. nad. Razpravljalo se bo o volitvah. Nihče naj ne manjka.

Maščevanje delodajalcev. Naši čitatelji se prav gotovo še spominjajo o gibanju delavcev v ladjedelnici S. Rocco. Delavci so bili uajprej izprti in so potem stopili v stavko. Stavka je trajala samo dva dni in so po dveh dneh skoraj vsi delavci vložili prošnjo, da bi se jih zopet sprejelo na delo. Toda vseh se ni sprejelo. Približno 80 delavcem (izmed katerih je nekoliko taci, ki so bili uslužbeni v rečni ladjedelnici kakih 30 let) so bile duri na delo zaprte. Ampak to še ni dovolj za gospodo pri ladjedelnici S. Rocco. Delavci niso bili organizirani tako, da bi bili lahko vstrajali v stavki. Delodajalci vedo to prav dobro. Pa se zato ne zadovolje s tem, da odrečejo zaslužek 80. delavcem, o katerih se misli, da so ščuvali druge delavce v stavko. Delodajalci se prav radi maščujejo posebno še ako imajo za to ugodno priložnost. Delodajalec ni nikdar sit delavske krvi, ni zadovoljen, da mu odreče delo, hoče ga tudi izstradati in zato skrbi, da dotičnik ne dobi dela tudi drugod ne. — Kdor si upa povzdigniti glas zoper kruto postopanje svojih delodajalcev, ta mora gladu umreti. To je geslo delodajalcev. Tako se postopa z omenjenimi 80. delavci. Ker ne morejo dobiti dela v Miljah v ladjedelnici S. Rocco, gredo drugam si poiskati zaslužka. Pridejo v Trst, v Pulj, Reko in drugod? Predstavijo se zastopnikom delavnice. Dogovore se zaradi plačila in skleneje pogodbo. Ko jim pa rečni delavci pokažejo svojo delavsko knjižnico, jo delodajalec pogleda ter vrne zopet delavcu rekoč. „*Vas ne morem sprejeti*“. Zakaj? Iz knjižnice je razvidno, da je dotičnik delal v ladjedelnici S. Rocco, razvidno je iz nje da je delavec priden in da je zmožen rokodelstva. V njej ni slabih spričeval. Ampak v skritem kotičku knjižnice se nahajajo posebna znamenja s katerimi so zaznamovali knjigo delodajalci ladjedelnice S. Rocco. Iz teh delavcu nevidnih in nepoznatih posebnih znamenj pa razvidi delodajalec, da je delavec hujskač in ga je treba zato bojkotirati, izstradati.

Ah! Kako kruto, kako kruto je maščevanje delodajalcev nad delavci, ki nočejo živeti v suženjstvu.

V nedeljo 21. t. m. zvečer tedaj vsi v Delavski dom na veselico Ljudskega odra. To naše izobraževalno društvo si je pridobilo v poslednjem času lepo število kaj pridnih dramatičnih diletantov in poleg jako dobrega pevskega zbora par izrednih pevskih moči. Program nedeljske veselice je jako lep. Zlasti krasna sta dva samospava in sicer «Mornar» za bariton solo in «Nezakonska mati» za sopran solo. Obe pesmi sta dva bisera od našega največjega pesnika F. Prešerna, uglazbil je pa obe F. S. Vilhar. Pevski zbor nastopi zopet z dvema novimi zbori, dramatični diletantje pa z dvema novimi enodejankami. Sodrugom tedaj, ki se bodo udeležili te veselice je zagotovljen izreden umetniški vžitek. Poleg tega pa bodo sodrugi pripomogli društvu da si nabavi še več novih knjig in da bo tako prej preuredil sedanjo društveno v javno knjižnico. Na delo tedaj za izobrazbo ljudstva.

Čudna stavka je na vsak način stavka voznikov tržaske okolice. In Mandiču se mora priznati, da je spravil te trpine prav imenitno na led. Stavka traja že dva meseca. Spočetka so pisali v narodnih listih, da je stavka naperjena proti podjednikom, ki da preveč izkorisčata voznike. Pozneje se je reklo, da se je napovedalo stavko zato, ker je oddal magistrat delo raje dvema podjetnikoma mesto zadrugi voznikov, ki se je bila pred kratkim ustanovila. Ne da bi soglašali s krumirji, moramo vendar konstatirati fakt, da je znal magistrat preskrbeti gramoz vseeno in kljub stavki. Tudi ne zamerimo, da so stavkujoči poskusili preprečiti delati krumirjem, ki so bili tudi pri tej stavki. Saj za delavstvo je krumir ravno tak in še večji sovražnik kot delodajalec. Gramoz je namreč dosedaj preskrbljala in še preskrbuje tvrdka Faccanoni. Ker pa sta se prejšnja podjetnika Turk in Čok baje odpovedala pogodbi z magistratom in ker magistrat ne more narediti s tvrdko Faccanoni pogodbe ne da bi razpisal dražbo, je sedaj magistrat razpisal dražbo na novo. V Zadnji št. glasila N. D. O. se pa pozivlja stavkujoče voznike, da se povrnejo na privatna dela ter da morajo zaradi vožnje gramoz vstrajati še vedno v stavki. Na kakšna privatna dela naj se vrnejo? In je li toliko tega privatnega dela, da bi si pri njem zasluzili vozniki lahko toliko, kolikor zgube pri tem, da ne vozijo gramoz? Sedaj, ko je dražba razpisana, bo zadruga voznikov zopet vložila ponudbo na magistrat. Odkrito povedano, mi voščimo voznikom iz celega sreca, da bi magistrat oddal vožnjo gramoz te zadrugi. Ampak kaj potem, če sklene magistrat pogodbo zopet s privatnim podjetnikom? In kaj šele, ako sklene s takim privatnim podjetnikom, ki ne bi hotel vzeti na delo sedanjih stavkujočih voznikov? Mari naj bi vozniki še nadalje potem stavkali in do kedaj...? Vse izgleda pač tako, kakor bi se hoteli uprizoritelji te stavke igrati s življenjem revnih delavcev. Pa življenje delavcev vendar ni igrača. Mi ne vemo, če je upati, da dobi zadruga vožnjo gramoz v svoje reke. Voditelji stavke vedo to. In ako ni upati, potem bi posili voditelje stavke, da poravnajo stvar še ob pravem času, dokler ne bo prepozno. Kajti v slučaju da bi se hotelo biti boj brez upa zmage, bi bilo to naravnost izdajstvo delavstva. V boju med delom in kapitalom mora izginiti vsaka trma in računati je treba z danimi razmerami, posebno tedaj ako se nima na razpolago sklada iz katerega bi se pokrivalo vsaj en del vsega kar delavstvo pri taki stavki zgubi. Ako imajo tedaj voditelji stavke pred seboj res samo interese delavcev, potem naj kar ne spravljajo stavkujočih še v večjo revščino. Ako pa mislijo, da bodo stavkujoči dosegli to za kar so stopili v stavko, bomo mi pač tisti, ki se bomo zmage delavcev največ veselili.

Uboga južna železnica. Na južni železnici nismo nikdar brez kričačev. Eden izmed takih je tudi gospod inspektor Resič, ki dobiva lepo plačo baje samo zato, da cel božji dan teka po skladiščih ter vpije nad delavci da nič ne delajo in da bo, ako bo šlo še tako naprej, južna železnica propadla. Gospod Resič je res zvita buča, ampak mi mislimo da bi južna železnica res propadla, ako krejira še par takih inspektorjev ala Resič, ki bodo dobivali velike plače in nič delali. Pa je vendar le imel pogum povedati, da dela neč nego vsi «pisavi» na železnici. Ako pa kedo pride pet minut pozneje na delo pravi gospod Resič dotičniku, da je to navadna sleparija na škodo železnice. Ampak gospod Resič bi moral

vendar le vedeti, da tisti ki največ oškoduje železnico je on sam, ker kljub temu da je prepovedano, dela gospod Resić privatno za druga podjetja, posebno za take, ki ekspedirajo riž. Prav riž, kaj ne? Mi bi povedali temu gospodu na uho, naj vendar nehla nadlegovati delavce in naj raje zjutraj počiva par ur več, tako si morda ozdravi svojo nervoznost. Pa naj bo prepričan, da delavci raje in več delajo, ako se jih ne nadleguje in prepričan naj bo, da železnica ne bo propadla tudi če ne bi imela carja gospoda Resića. Toliko v pojasnilo in na znanje vodstvu železnice. Kajti, ako gospod Resić ne bo nehal uganjati tega kar sedaj uganja nad delavci, bi bili poslednji prisiljeni nastopiti drugo pot za kar bo pa odgovoren gospod Resić sam. Capito?!

Načrt ki ga je sklenil pododsek za municipalizacijo tramvajskih prog — o katerem smo kratko poročali — ne bo sklenjen. Občinski odbor se izgovarja češ, da ga tramvajška družba ni hotela sprejeti zaradi neke točke. Mi smo pa prepričani, da je boj, ki ga je vodil proti takemu izdajškemu načrtu list «Il Lavoratore» tako močno vplival na gospode v občinskem odboru, da so se navsezadnje vendar le zbalii oslepariti tržaško ljudstvo za tako veliko število tisočakov kron. Eh! glas ljudskega lista ima še vedno nekaj vpliva.

Dr. Rybař je na izjavo sodr. Pittonija zaradi slovenskih šol v Trstu, objavil svojo izjavo v «Edinosti». Ribař bi rad bagateliziral sodr. Pittonija pa je zaradi tega Ribařeva izjava zelo klavirna in dvoumna. Odgovor na to izjavo dobi dr. Rybař v prih. nadaljevanju članka o tržaskem slovenskem šolskem vprašanju. Dr. Rybařu bo že dokazano, kdo je izkoriščal in kdo izkorišča še sedaj šolsko vprašanje v strankarske svrhe. Sicer je pa dr. Rybař prav v tej izjavi javno pokazal, da kot politik na pozna mej neobhodno potrebne lojalnosti. Hotel je Rybař na visoko pa je... padel.

Sodrugom v prevdarek. Po državnozbornih volitvah v Italiji je list «Corriere della sera», ki izhaja v Milanu napisal približno sledeče besede: «V poslednjih letih je bilo v Italiji malo stavk, delavstvo ni bilo vedno razburjeno in relativen mir je vladal pri nas. Mir na koristi veliko več socialistom nego nam. Zato so pridobili socialni demokratje toliko poslancev. Naša vlada se ni brigala preveč, da bi razburila ljudstvo, v prihodnje bo treba tudi v tem oziru poskrbeti». To je ravno toliko rečeno, da meščanske stranke v gotovih trenutkih nalašč silijo delavstvo v stavke, nalašč delajo na to, da se vrše izgredi, da imajo potem priložnost pripovedovati, da socialisti delajo izgrede, da socialisti škruvajo delavstvo v stavke i. t. d. Kakšnih lepih sredstev se meščanske stranke poslužujejo v boju zoper delavstvo. Sodrugom prepuščamo, da si o tem sami naredo sodbo.

Odbornik političnega društva „Edinost“, podpredsednik N. D. O. krumir in narodnjaški tribun Jaklič je v Trstu res izredno zanimiva prikazen. Svojo omiko je sicer že večkrat in na razne načine pokazal, ampak še na poseben način pri sledečem slučaju. Ogibni čuvaj, sodr. Možina je dne 2. t. m. ob 6. uri zjutraj se vračal iz službe domov. V Rojanu se je srečal z Jakličem. Ko sta šla mimo, se je Jaklič ustavil ter vpil za sodr. Možino: «Glejte uliku! hahaha! Na železnici si pa ti nekaj vkradel, tat, tat, tat! Klical je tudi «gvardje» pa «gvardje» ni bilo. Sodr. Možina se seveda ni zmenil za gospoda odbornika pol. društva «Edinost» in podpredsednika N. D. O. ker je pač vedel s kom ima opraviti. Jaklič bi rad menda šel par dni v zapor počivati. Če ravno toliko želi, se mu bo lahko vstreglo. Ampak če podpredsednik je tak.....

Iz Škednju. V Škednju imamo sodruga, ki mu narodnjakarji ne dajo miru. To ni navsezadnje nič nenavadnega. Slovenski narodnjakarji imajo posebno veselje pri tem, da šikanirajo po okolici naše sodruge. Ne gre jim v glavo, kako neki je mogoče, da se socialistična ideja širi tudi po okolici. Sedaj pa, ko se bližajo volitve po narodnjakarji začeli posebno gonijo zoper vse naše sodruge. O tem nam piše sodrug iz Škednja sledeče:

«Komaj sem v nedeljo dne 7. t. m. prišel domov iz naše konference v Del. domu in komaj sem se vsedel k obedu, zagledam na vhodu moža približno 39 let starega. Spoznal sem ga. Piše se Jožef Klavara in je rodoljubnega mišljenja. Stopil je bliže in mi na dolgo in široko pripovedoval o nekem narodnjakarskem shodu, ki se bo menda kmalu vršil v Škednju. Iz daljšega govora sem razumel kmalu, da se je učil pri Mandičevih. Povedal sem mu, da za shod vem, ampak da me to, kar se bo na

shodu govorilo ne zanima, ker vem že sedaj, da se bo samo ponavljalo stare fraze o narodnjaštvu. Prašal sem ga, če mi zna morda povedati, da se bo na tem shodu kaj novega povedalo. In revček je bil v zadregi. Edino kar mi je znal povedati je bilo to, da mi je patetično povedal da «mi smo Slovenci». Nato sem ga vprašal, če sem mogoče jaz Italijan? Ni odgovoril na moje vprašanje, le rekel je, da imajo Slovenci vedno kak shod, socialisti pa ne. Odgovoril sem mu, da narodnjakarji niso še na nobenem shodu govorili resnice in da je priredila socialistična stranka veliko več in lepših shodov nego narodnjakarji. Narodnjakarji shodi so samo opravljanje in zasramovanje drugih strank. Narodnjakarji niso naredili v dolgem času svojega obstanka ničesar, kar bi bilo slovenskemu ljudstvu resnično koristno. Niti na druga važna vprašanja mi ni znal odgovoriti. Ponočil je samo da ljubi N. D. O. od katere je baje dobil že veliko podpore — zakaj pa ni povedal — ter da bo socialno demokracijo kmalu mrz vzela. Rekel sem mu, da ostanem kljub temu socialnim demokrat in ko mi je pa bilo končno njegovega narodnega pridiganja dovolj, sem ga pa lepo pozdravil. In on je odšel brez pozdrava kakor je prišel».

Sodruge prosimo, naj take puhle prigajanje, če jih bodo prihajali nadlegovati, kar pošljejo od koder so prišli. Pove naj se jim, da naši sodrugi nimajo nič novega izvedeti niti od najbolj finega narodnjakarja, kaj še od revnih prigajancev, ki ne vedo navadno niti do 5 šteti.

Puljska policija bi rada dosegla rekord blamaž. Pretečeni teden je namreč zopet zatožila sodruga Petejana v Pulju zaradi razžaljenja nekega redarja. Sodrug Petejan je bil na okrožnem sodišču v Rovinju oproščen. Mi bi zelo radi vedeli, čemu preganjajo sodruga Petejana na tako smešen način? To je pa vendar sramota, da se pri redarstveni oblasti v Pulju ne ve zakaj se sme in zakaj se ne sme tožiti.

Društvene stvari.

Društvo Ljudski oder v Trstu. priredi v nedeljo dne 21. marca 1909 ob 8. uri zvečer v prostorih Delavskega doma ulica Boschetto št. 5. veselico s petjem, igro, šaljivo tombolo in plesom.

VSPORED:

1. * * * „Naprej“, moški zbor.
2. „Idealna tašča“, veseloigra v enem dejanju.
3. F. S. Vilhar: „Mornar“ samospev, bariton
4. „Mesalina“, veseloigra v enem dejanju.
5. F. Gerbić: „Najlepši“, moški zbor.
6. „Deklamacija“.
7. * * * „Oblaku“, dvospev za sopran in bariton.
8. „Na straži“, moški zbor, s samospevom baritona.

Izven programa se bo pelo tudi krasno prešernovo pesem „Nezakonska mati“, ki jo je uglazbil Vilhar.

Po končanem vsporodu: šaljiva tombola, in ples ki traja do 3. ure zjutraj.

Vstopnina 50 vin. za osebo. Otroci v spremstvu starišev so vstopnine prosti.

Čisti dobiček veselice je namenjen v izobraževalne svrhe.

DOPISI.

GORIŠKO.

Gorica. Deželna organizacija poziva vse krajne organizacije in delavska izobraževalna društva, da se radi prireditve shodov in predavanj obrnejo pravočasno na tajništvo deželne organizacije in da se tako uvede neki red pri shodih in predavanjih. Prašanja za predavanja morajo biti v rokah sodr. dr. Henrika Tuma najdalje do vsake srede, ker je treba javne shode naznaniti tri dni poprej in odpade en dan na pošto. Tudi glede izobraževalnih društev, kjer zadošča napoved en dan poprej, se prosí, da se predavanja določijo pravočasno, da se ve dotičnik pripraviti na predavanje.

Deželna organizacija poziva politične organizacije, ki dosedaj še niso položile računov glede strankarskega davka, da to za mesec januar in februar nemudoma store. Dosedaj so plačale strankarski davek politične organizacije: Gorica, Dobravlje Otalež, Štandrež, Šempolaj, Sovodnje, Divača, Dol. Vrtojba. Zaostale z računi so organizacije: Bilje, Miren, Podgora, Solkan in Nabrežina (Gor. Vrtojba in Prečnik sta šele nanovo ustanovljeni organizaciji). Ureditve strankarskega davka je nujna zadeva glede deželne kakor tudi centralne organi-

zacije ter morajo odborniki političnih organizacij z vso natančnostjo in resnostjo uvesti redno pobiranje davka.

Tako se tudi opaza, da se tudi kolportarja brošur neredno vrši in so le posamezne organizacije vzele povoljno število brošur, tako Štandrež, Vrtojba, Sovodnje, dočim večina organizacij obrača premalo pozornosti na važnost kolportarje.

Delavsko izobraževalno društvo nanzanja, da se bodo vršila odslej vsako nedeljo predavanja v društvenih prostorih Via Teatro št. 20, I. nadst. ob 10^{1/2} dop. V nedeljo 21. t. m. predaval bo sodr. dr. A. Dermota.

Preteklo nedeljo 14. t. m. je predaval sodrug dr. Henrik Tuma o darvinizmu.

Solkan. Ponižni izkoriščevalci slovenskega delavstva, ki se zbirajo v N. D. O., bi si prav radi in po sili pridobili tukajšnje sodruge zase. Tudi pomagali bi radi našim sodrugom, če bi ti hoteli prodati svojo dušo in svoje prepričanje. Pa ne gre. Prepričanje ni zob. Kdo neki bi izdrl socialistično prepričanje iz src in duš naših sodrugov? Narodnjakom svetujemo naj kaj tacega ne poskusijo. Z lepimi besedami in praznimi obljubami bi lahko še vjeli kakega, toda to bi jim škodovalo, kajti to kar je kedaj človek spoznal za resnično, ne more več utajiti. Imeli bi tako samo večje število članov, ki pa ne bi bili njihovega prepričanja.

V 11. št. glasila N. D. O. se nek narodni revež huduje zelo nad tuk. sodrugi in pravi med drugim, da ako se pravi da je dr. Rybař kapitalist, sta kapitalista tudi dr. Tuma in — pozor — dr. Dermota.

Solkanske pristaše N. D. O. bi mi prav ponižno prosili, da najprej dajo povedati kaj je kapitalizem, kaj je kapital in kaj so kapitalisti. Za narodnjakarje je to sicer vseeno, ampak če bi solkanski pristaši N. D. O. zahajali na naše shode bi morda spoznali, da ni vseeno. In ko bodo enkrat spoznali, da ni vseeno, da se bodo vedeli, kaj je proletarijat in kaj razredni boj, potem šele jim bomo dovolili, da smejo o teh rečeh z nami govoriti. Drugače naj ostanejo doma pri zapečku, ker res nihče v Solkanu ne pričakuje od njih duševne hrane. Tudi se solkanski pristaši N. D. O. ne morejo prepričati, kako da naši sodrugi brezplačno in na svojo osebno škodo širijo „Del. List“ in agitirajo za našo stranko. Zato očitajo našim sodrugom, da so plačani od dr. Tume. Ampak, ko je zadnjič kolporter sobotne priloge tržaške „Edinosti“ imel pred očmi knjižico strokovne in politične organizacije, je revež umolknil, da se nam je skoro zasmilil. I zakaj pa se nam ne bi smilil. Mož kolportira list, ki se ga čita po večini na «puf» tudi pri nas kakor v Trstu. Jezi se, da so ljudje razumeli, da njihov list ni vreden počenega groša. No, sčasoma si bodo lahko zizibambularji jezico že ohladili, ko bodo sami spoznali, da njihovega lista ni vredno niti na «puf» čitat. Med tem se pa naš „Del. List“ čedalje bolj širi med ljudstvo in mi se s ponosom oziramo na naše delo, posebno pa na naraščanje in delovanje naše strokovne organizacije, kjer dobe sodrugi, ki naredo svojo dolžnost, v slučaju potrebe različne podpore.

Štandrež. Pretečeno nedeljo se je vršil pri nas prvi redni občni zbor «delavskega, izobraževalnega, podpornega in pravovrstvenega društva v Štandrežu». Poročilo odbora se je vzelo na znanje. Izvolil se je nato nov stalen odbor na čelu mu: predsednik Fran Batistič. Društvo se naroči na sledeče liste: «Rdeči Prapor», «Delavski List», «Naši Zapiski», «Svobodna misel» in «Kmečki glas». Konečno se je nabralo v podporni sklad 3 K. 72 vin. Tako postavljamo temelje izobraževalnemu delu v bližnji goriški okolici.

Sovodnje. Pri nas je postalo kaj živahno. Ljudstvo se začinja zavedati. Naša krajna organizacija je priredila v kratkem 4 shode na katerih so nam predavatelji raztolmačili najvažnejša vprašanja. Tako n. pr. kmečko, delavsko, mednarodnostno vprašanje in naše razmerje do drugih strank. Sovraštvo, ki so ga zasejale med vaščani druge stranke, mineva. Izginili so surovi spopadi in sedaj spoznavamo, kako so nas farbali.

Liberalci so se zvezali z našimi nasprotniki. Mesto, da bi varovali ovčice pred volkom, so jih zapustili. Pa kakšni so naši liberalci? Naši občinski zastopniki ravnujejo z občinskim premoženjem prav po mačehovsko. Pa smo tudi sami krivi, da je tako. Ako bi bili složni, bi bilo že zdavnaj drugače. Najbolj ubožni so potom občine, ki je v sedanjih ljudstvu sovražnih rokah najbolj tlačeni. Ako bi vladali v občini

pametni in pošteni ljudje, bi se dalo marsikaj koristnega narediti. Danes se pa občinski denar zapravlja v nepotrebne reči. Kako koristno bi n. pr. bilo, ako bi potom občine zvižali lahko kruh, meso in druge potrebščine po ceni. Toda, da se to doseže, mora v občini nastati najprej red. Red pa zamoremo narediti samo če smo složni. In zakaj ne bi bili složni? Saj smo večinoma vsi prisiljeni služiti si kruh po tovarnah, raznih podjetjih in na polju. In vsi potrebujemo kruha. Zakaj bi skrbeli za one, ki imajo kruha preveč in so se zredili ob naših žuljih?

Na delo tedaj dokler ne bo prepozno. Saj vemo kaj nam manjka in vemo kaj je za nas najbolj potrebno in koristno. Bližajo se volitve v občinski svet. Na delo tedaj vsi!

Strokovni pregled.

Lokalna organizacija krojačev vabi vse svoje člane na deveti redni občni zbor, ki bode v nedeljo dne 21. t. m. ob 10 uri zjutraj v Delavskem domu ul. Boschetto 5. II. nad. s sledečim dnevnim redom: 1.) Prečitane zapisnika zadnjega zbora. 2.) Poročilo blagajnika; 3.) Poročilo predsednika; 4.) Rimuneracija tajniku za l. 1909; 5.) Centralizacija; 6.) Slučajnosti; 7.) volitev novega odbora.

Stavbinski delavci pozor! Stavbinski delavci v Bosni in Hercegovini se nahajajo v boju v svrhu dosege boljših gospodarskih in socialnih razmer. Nihče od stavbinskih delavcev, zlasti ne zidarji naj sedaj ne potujejo v Bosno in Hercegovino, ker bi drugače znali ovirati vspeh bosanskih delavcev trpinov.

Delavci v ladjedelnici S. Marco so po slabi skušnji, ki so jo doživeli pri zadnji stavki, končno vendarle razumeli, da brez močne centralizirane organizacije, brez delavske solidarnosti in brez discipline, se ne doseže ničesar. Zato so sklenili sedanjo lokalno organizacijo uničiti ter pristopiti v centralno organizacijo kovinarjev.

Podružnica pekovskih delavcev v Trstu ima svoj VI. redni občni zbor v nedeljo dne 21. t. m. ob 10. uri zjutraj v Delavskem domu I. nad. s sledečim dnevnim redom: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora; 2.) Poročilo odbora in računsko poročilo; 3.) pekovski varstveni zakon in njegovi nasprotniki v državnem zboru; 4.) volitev novega odbora; 5.) Slučajnosti.

Pekovski delavci so vabljeni, da se tega zbora udeležijo v polnem številu.

RAZNO.

Javno predavanje belih sužnjev v Ameriki.

«Proletarec», glasilo ameriških slovenskih socialistov poroča: Javno prodajanje belih sužnjev zopet lepo cvete. Najnovejši trg za sužnje je zdaj Baltimore. Kakor v dobi sužnosti se danes prodajajo sužnji javno in to v deželi, ki se baha da ima na stotisoče milijonov dolarjev narodnega premoženja. Sramota za civilizacijo na katero smo tako ponosni. Danes niso več črni ampak beli sužnji na trgu. V najbogatejši deželi vsega sveta smo prišli tako daleč, da se beli ljudje, ki se sramujejo krasti in beračiti, prodajajo kot sužnji na javni dražbi. V republikah združenih držav imamo dva milijona brezposelnih delavcev. To je posledica kapitalističnega gospodarstva. Moralni sokrivi teh razmer so vsi tisti, ki nočejo videti tega žalostnega položaja, ki se nič ne brigajo za žrtve kapitalizma, dasiravno bi lahko spremenili te razmere, če bi se le hoteli ganiti. Navsezadnje so pa tega krivi tudi brezbrizni tovariši delavci, ki se za vse drugo zanimajo le ne za odpravo današnjega gnjilega družabnega reda.

Poslano*)

Sodrugom A. Bahunu, F. Revenu, F. Mižgur, J. Kozar, Kusel, Oblak, Kočevar, Klun, Margon, Ferri, Kapel, Bizjak, Sušel, Miklavec, Vidmar, Herščak, Pirman, Šuligoj, Hrovatič, Brezinger, Neimenovanemu, Klinc, Laurič, Perhave, Lapajne, Sagmeister. Fatur ter sodruginjam Amaliji in Kristini Ličen, Amaliji Lapajne in Mariji Lapajne se tem potom iskreno zahvaljujem za poslano darilo in vsem kličem: zivel socializem.

Ivan Makuc.

Knjigoveznica PIPPAN & BORTUZZO

ul. Valdirivo št. 19. II. nad.

Izdeluje najfinejša in
tržna dela po zelo nizki
ceni.

Pozor! V novem skladišču
vina in likerjev

A. FONDA

ul. Madonnina št. 11, se prodaja
različna vina prve vrste in po naj-
nižjih cenah.

Refosk . . po 56 vin. liter
Moskat . . po 72 vin. liter
Istrsko . . po 48 vin. liter

Razen tega ima na razpolago še
veliko zbirko belih namiznih in de-
zertnih vin, likerjev, i. t. d.

Pošilja franco na dom
Vzorec na okus brezplačno
2000 kron se da onemu, ki bi našel da je
moje vino ponarejeno.

Skladišče vina in likerjev FONDA
TRST, ul. Madonnina št. 11.

Vpiše se

Delavske konsumne zadruga
lahko vsak dan
v združnem uradu ulica
Boschetto 5, I. nad.,
ali pa v združnih skla-
diščih ul. Belvedere št. 34,
ul. dell'Istria št. 10, ul. del
Salice št. 4 in ul. Acque-
dotto št. 67.

JOSIP ZLOBEC

priporoča svojo
pekarno in prodajalno
jestvin

v kateri ima na razpo-
lago raznovrstne jest-
vine po najnižjih cenah;
posebno priporoča svojo
moko iz prvih avstro-
ogerskih mlinov.

PULJ

VIA LISSA ŠT. 34.

Na razpolago vedno pri-
pravljena peč (izvemši
nedelje in praznike) za
privatno pecivo.

Delavci! podpirajte
delavca tovariša.

Pozor!!!

Podpisani priporoča vsem sodrugom

— svojo —

Mlekarno

— iz —

Sv. Jurija pri Kranju.

Mleko sveže 2 krat na dan.

CENE:

1 liter. 26 vin.

1 liter na dom 28 vin.

Fran Kuralt

Rojan-Škorklja št. 260

TRST.

Gostilna „Alla Lealtà“

ANTON SAITZ

ulica delle Acque

Vina najfinejša, domača kuhinja

— Družinske zabave. —

Nova klobučarnica

GIORGIO DE LUISA

predkratkim - otvorena

v ul. Barriera Vecchia št. 2

Velika zbirka najnovejših klobukov in
kap vsakih oblik iz najboljših tovarn.

Cene zelo nizke.

= LIKARICA =

JULIJA POLLAK

TRST

ulica Sette Fontane šte. 5. I. nad.

Priporoča se sodrugom.

= Delo fino in točno. =

Postrežba na dom.

Skladišče

ameriških mrežic in aparatov
za električno in plinovo luč

E. WÖFLER - TRST

ulica delle Acque št. 20.

Zahtevajte po vseh
kavarnah in gostilnah **Delavski List**

= KAROL GERBEC =

BRIVEC v ulici delle Acque št. 17.

Enotni mesečni tarif. Šterilna svetilka Long.
Zbirka parfumarij in mila.

Kmečka delavska gospodarska zadruga

v Dobravljah na Goriškem

Registrovana zadruga z omejeno zavezo.
USTANOVLJENA LETA 1908.

Podpisano se tem potom zahvaljuje
dosedanjim vinskih odjemalcem, posebno
občnemu konsumnemu društvu v Ljubljani
delavskemu konsumu v Idriji, zasebnikom
v Mirnu in drugod.

To priliko pa uporabi, da priporoča ve-
liko množino svojega še neprodanega vipav-
skega naravnega vina iz lastnih kleti zdru-
ženih kmetov iz Dobravelj, Skrilj, Brji,
Šmarji, Rihemberga, Kamnja in bližnjih
vasi, vsem svojim dosedanjim in novim
odjemalcem po Kranjskem, Primorskem,
Štajerskem, Koroškem in drugod.

Pošilja se od 56 litrov naprej po jako
zmernih cenah.

ZADRUŽNO VODSTVO.

KAVARNA UNIONE

= TRST =

Ulica Caserma

= in ulica =

Torre Bianca.

== Napitnina je odpravljena. ==

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij

== in časnikov v vseh jezikih. ==

FRATELLI PAGANI

== TRST. Ulica Acquedotto št. 6. ==

Velika zbirka igrač, okraskov, parfu-
marij, mila, ovratnikov, zapestnikov,

kravat, i. t. d.

Slovani! == Podpirajte edino == Slovani!

Slovansko knjigarno in papirnico

Josipa Gorenjca, Trst, ul. Valdirivo 40

Gostilna „Casa del Popolo“

(Zadružna delavska gostilna)

Trst, ul. S. Lazzaro in ul. S. Caterina

Domača kuhinja vedno dobro preskrbljena.

== Cene zmerne. ==

Shajališče zunanjih sodrugov.